

Medea– Ipostaza a umanitatii sfisiata in toate contradictiile sale

Ana-Maria Raducan

Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, II,

Filologie Clasică

This study intends to reveal the amazing contradictory character of MEDEA, formally understood as an evil sorceress, the incarnation of supernatural destructive forces. Her complex psychological path shows us eminently human values, as love – described from the first feeling, afterwards turned into uncontrolled passion and degenerated into hatred, pain, jealousy, vanity – the conflict between reason and passion, contradictions which disintegrate her human being forced by her own limits. The myth also conceals contemporary ideas, as the complex of barbarity, the relation with the Other, alienation in an autarkical society, women's social status and emancipation. The demonstration is based on the myth's most important representations: the homonymous tragedies written by Euripides and Seneca, *Argonautika*, the epic poem of Apollonius Rhodius, and Ovid's *Metamorphoseon*.

1. Introducere. Medea între uman și supranatural

Figura Medeei, al cărei mit este mai vechi decât cel al războiului troian¹, a exercitat o puternică fascinație creatoare în lumea greco-latină, unii dintre cei mai mari scriitori antici dezvoltându-i numeroase valențe, strălucitoare sau înfricoșătoare, transparente sau enigmatice, toate topite în etern contradictoriul suflet omenesc.

Principalii autori care au abordat povestea de dragoste și de răzbunare a Medeei au immortalizat-o, seduși de nenumăratele posibilități de interpretare, aproape contradictorii, îmbogățind și redescoperind mitul. Cea mai importantă reprezentare scenică a tulburătoarei răzbunări a Medeei a fost cea a lui Euripide, care a creat o eroină puternică, sfâșiată de conflictul dintre pasiune și rațiune, atât de lucidă în suferința sa. Acestei figuri strălucitoare, dar crâncene îi va opune Apollonios din Rhodos, la două secole distanță, în *Argonautika*, imaginea unei Medei inocente și neștiutoare, care experimentează primii fiori ai dragostei și

---

¹ Ἀργὸν πᾶσι μέλουσα (*Od.*, XII, 70). Este cunoscut textul poetic de pe vremea miceniană, scris în silabar creto-miceni, descifrat de Henry D. Ephron, în studiul *The Jerson Tablet of Enkomi*, publicat în *Harvard Studies in classical Philology* (vol. XV, 1961, pp. 39-107).

care este supusă aceluiași conflict dintre pasiune și rațiune, însă în termenii noului sentiment și al datoriei față de părinți. Pe urmele lui, Ovidius va reconstitui întreaga traiectorie psihologică a Medeii, accentuându-i latura umană, iubirea și suferința în *Metamorphoseon libri* și în *Heroides*. La antipod se va situa Seneca, cu o tragedie în care suferința dezlănțuită a unei magiciene înfricoșătoare, cu o personalitate exacerbată, atinge treptat paroxismul.

Indiferent de interpretare, personajul oscilează între uman și supranatural, oscilație dată de însăși natura sa (φύσις) - muritoare, dar nepoată a Soarelui, de sprijinul căruia se bucură, preteasă a zeiței Hecate, magiciană reductibilă, care, la prima vedere, utilizează întreg arsenalul de vrăji în orice situație, când propriile interese sau ale lui Iason o cer ². Cu toate acestea, tragedia Medeii este una de sorginte umană. Adevăratele situații-limită prin care trece eroina nu sunt cele pe care le rezolvă cu ajutorul magiei, instrument auxiliar pentru punerea în practică a propriilor hotărâri ³, ci acelea care îi sfâșie ființa și îi hotărăsc destinul. Mitul Medeii este coordonat, așadar, mai puțin de planul supranatural, care doar creează un cadru și trasează niște traiectorii, cât mai ales de planul profund uman, afirmat printr-o exacerbare a personalității ⁴ și o reliefare a unor puternice trăsături specific umane, cum ar fi dragostea, ura, orgoliul nemăsurat, suferința și răzbunarea. Aceste trăsături contradictorii, duse uneori până la extrem, nu dezvăluie, în opinia mea, o anulare a umanității personajului, personaj prin natura lucrurilor, excepțional aflat în împrejurări excepționale, ci, dimpotrivă, o accentuare a situației tragice a înseși ideii de umanitate sfâșiată în toate contradicțiile sale.

2. Medea între determinism și liberul arbitru

Să nu uităm că mitul Medeii, oricât de uman ar putea părea, se desfășoară într-o lume condusă de zei, guvernată de principii imuabile. Aparent, destinul Medeii este deja stabilit. În varianta lui Apollonios, avem de a face cu un întreg șir de cauzalități: Hera o roagă pe Afrodita să îl convingă pe Eros să o săgeteze pe Medea, pentru a se îndrăgosti de Iason, care astfel va supraviețui și va obține Lâna de aur. (Apoll., *Arg.*, III, vv. 21-24, 287-288). Zeițele cunosc și traiectoria ulterioară a eroinei, faptul că întâlnirea dintre ea și Iason va declanșa inevitabile atrocități, dar că, după moarte, ea va fi recompensată pentru suferințele sale,

---

² Iason obținuse Lâna de Aur prin ajutorul substanțial al Medeii care îi dăruise un farmec menit să îl facă invincibil în confruntarea cu gigantul răsăriți din câmpul semănat cu dinți de dragon. Aceasta i-a salvat camarazii de la moarte ucigându-și apoi fratele și i-a redat domnia lui Iason, provocând uciderea uzurpatorului Pelias de înseși fiicele acestuia.

³ Medea însăși recunoaște că magia îi este neputincioasă pentru a-i smulge dragostea din suflet: *quaeque feros populi doctis medicatibus ignes, / non valeo flammis effugere ipsa meas. „Cu minunatul meu leac depărtai ucigașele flăcări, / Nu pot să strâng însă-n piept mistuitorul meu foc.* (Ov., *Heroides*, XII, vv.165-166).

⁴ „*Medea superest, hic mare et terras vides / ferrumque et ignes et deos et fulmina.*” *Mi-a mai rămas Medea: străvezi în ea pământul, / Și marea, fierul, focul, și fulgerul, și zeii!* (Sen., *Med.*, vv. 166-167).

devenind soția lui Ahile în Campiile Elizee.⁵ Aceasta aparentă determinare pare a o salva pe Medea de orice responsabilitate pentru faptele sale și, în același timp, de a-i anula orice act de voință proprie. Iason din tragedia lui Euripide îi va reproșa Medeei că toate acțiunile îndreptate spre folosul lui nu i-au aparținut ei, ci lui Eros care i-a tulburat mințile ⁶. La Apollonios din Rhodos, „*neobosiții Eroși*” chinuiesc sufletul personajului ⁷, forță ineluctabilă pe care și Medea ovidiană, elegiacă prin excelență, o resimte în toată intensitatea ei (Ov., *Met.*, vv. 10-71).

Medea are, cu toate acestea, mai ales în tragedii, în care, de regulă, aceste forțe ale destinului ar trebui să se manifeste în toată plenitudinea lor, convingerea că își făurește propria soartă, fatalitatea antică a destinului fiind înlocuită cu fatalitatea nouă a pasiunilor, și este, cel puțin până la un punct, conștientă de faptele sale, la Seneca, și în totalitate lucidă la Euripide. Niciodată personajul, care are perfecta conștiință a superiorității sale, din care izvorăște un orgoliu nemăsurat, nu-și va pune propriile acțiuni pe seama destinului, decât pentru a disimula o femeie lipsită de noroc, mască care îi va permite să-și ducă nestingherită la îndeplinire planurile ⁸. Medea din reprezentările tragice își asumă cu o forță extraordinară statutul, faptele și hotărârile sale, fiind conștientă, chiar și în elegie, atât de beneficiile pe care i le-a adus lui Iason, dar și de suferința provocată prin trădarea părinților, uciderea fratelui și a lui Pelias, prin intermediul fiicelor lui. ⁹ Chiar și gestul uciderii copiilor este unul calculat, cu scopul de a-l răni pe Iason și de a distruge orice element care o mai leagă de acesta (vv.792-796), dar cu câtă suferință sfâșietoare și dureroase ezitări își va duce la îndeplinire planul! (vv. 1019-1080).

Medea lui Seneca vede în toate faptele sale o emanație a propriei personalități: *Inuadam deos / Et cuncta quatiā - „Înfrunt pe zei și zgâlțâi universul”* (Sen., *Med.*, vv. 424-425), deși alte personaje pun acțiunile sale pe seama unei posedări.¹⁰ În final, doar la Seneca,

⁵ Cf. Apoll., *Arg.*, IV, vv. 811-815.

⁶ ‘ως έρωσ σ ηνάγκασεν. / τόξοις άφύκτοις τουμόν εκσώσαι δέμας. (Eur., *Med.*, vv. 530-531) „*Eros te-a silit, cu săgețile lui care nu dau greș, să mă salvezi...*” problema fundamentală – dragostea ca activitate psihică a omului sau ca fenomen divin / demonic.

⁷ τοιοσ ‘υπό κραδίηι εύλυμένος αίθετο λάθρηι / ούλος έρωσ, ‘απαλασ δέ μετετροπάτο παρείας / ές χλόον, άλλοτ’ έρευθος, ακηδείηι νόοιο. (Apoll., *Arg.*, III, 298-300).

⁸ Remarcabilă este scena disimulării în fața lui Creon (Eur., *Med.*, vv. 271-356), care este convins să îi acorde Medeei un răgaz de o zi pentru a se putea pregăti de exil, răgaz în care el și fiica lui sunt otrăviți.

⁹ Pasajul din Ov., *Her.*, XII, vv. 105-130 în care eroina își descrie cu suferință și luciditate atrocitățile se încheie astfel: *ut culpent alii, tibi me laudare necesse est, / pro quo sum totiens esse coacta nocens.* „*Alții să mă-nvinuiască, tu s-ar cuveni să mă lauzi, / Doar pentru tine am făcut deseori altora rău*”.

¹⁰ *cum iam recepto maenas insanit deo – „asemenea menadei ce-o stăpânește zeul”* – (Sen., *Med.*, v. 383).

personalitatea Medeei se dezagregă,uciderea copiilor fiind o reacție patologică la halucinațiile provocate de Erinii și de fantoma fratelui mort.¹¹

Așadar, Medea lirică, în ipostaza ei de inocentă este supusă puterii incontrolabile a dragostei, în timp ce Medea tragică, în ipostaza ei de femeie matură și mamă își croiește singură propriul destin, unul în care zeii au prea puțin de a face cu tulburările omenești, replica lui Iason din finalul tragediei lui Seneca fiind reprezentativă: *Per alta vade spatia sublime aethere, / testare nullos esse, qua veheris, deos.* „Te du spre zări înalte, în cerul fără margini / Să dovedești că acolo zeii nu există!” (Sen., *Med.*, vv. 1026-1027)

3. Medea între datorie și pasiune

Conflictul ireductibil dintre datorie și pasiune face în orice reprezentare obiectul frământărilor eroinei, fie că este pus, în cazul Medeei lui Apollonios din Rhodos și a lui Ovidius, în termenii datoriei și ascultării părintești, pe de o parte, și iubirea pentru străinul care îi cere ajutorul magic, pe cealaltă parte, fie că se concretizează, în tragedii, între dorința nestăvilită de răzbunare și iubirea față de propriii copii. Aceste conflicte creează chinuri de neimaginat în sufletul eroinei, care este permanent sfâșiat de două lumi, cea rațională, morală și cumpătată, dar care o plasează în sfera individului comun, și cea pasională, nestăpânită și plină de excese, care împinge la hybris.

Primul conflict este redat magistral de către Apollonios din Rhodos și de către Ovidius, care surprind cu acuratețe transformările sufletești care o stăpânesc pe adolescența Medea, care experimentează primii fiori ai dragostei: *καὶ οἱ ἀήντο / στηθέων ἐκ πυκνῆναι καμάτωι φρένες, / οὐδὲ τιν ἀλλήν μνηστῖν ἔχεν, / γλυκερῖ δὲ κατεῖβετο θυμὸν ἀνίη.*

Îi bate inima năvalnic / În pieptul coplesit de chinuri; nici un alt gând n-o stăpânește / Decât acesta, iar în suflet se-ntinde dulcea tulburare. (Apoll., *Arg.*, III, vv. 289-291)

Illa fuit mentis prima ruina meae. / Et vidi et perii! nec notis ignibus arsi... „Din acea clipă simții cea dintâi rană în piept. / Cum te văzui, m-am pierdut, neștiută dogoare m-aprinse...” (Ov., *Her.*, XII, vv. 32-33).

Din acest moment, Medea este pusă să aleagă nu doar între două feluri de dragoste, ci și între două universuri: cel părintesc, tradițional, căruia îi datorează supunere, și noul orizont idilic care i se deschide o dată cu venirea lui Iason. Deși este conștientă că cel de-al doilea reprezintă trădarea și căderea ei, Medea operează, în tulburarea ei produsă de Eros, o reinterpretare a valorilor¹². Astfel, sub ideea *non magna relinquam, / magna sequar* - „Nu

¹¹ *Frater est, poenas petit / dabimus, sed omnes. fuge luminibus faces, / lania, perure, pectus en Furiis patet - Vrei, frate, ispășire? Ți-o dau în întregime! Primiți-mi sânul, Furii!* (Sen., *Med.*, vv. 964-966)

¹² Ov., *Met.*, VII, vv. 37-61.

părăsesc lucruri mari, ci mă atrag cele mari.” (Ov., *Met.*, VII, vv. 55-56), poziția pe care o adoptă părinții față de argonauți i se pare abuzivă, în timp ce îndrăzneala străinului capătă o conotație eroică, țara din care se trage i se pare barbară, iar noul statut pe care l-ar avea în Grecia ar fi cel de *titulum servatae pubis Achivae* - „salvatoare a tinerimii aheiene” (v. 56). Astfel, după un îndelungat proces interior, cu dese momente de reverie, dar și de trezire la realitate, Medea acceptă să i se supună lui Eros, nu fără adânci remușcări. (*Tunc quae dispensant mortalia fila sorores, / Debuerant fusos evoluisse meos* - „Parcele care urzesc muritorilor soarta, cum oare / Nu mi-au curmat de pe fus firele vieții atunci?” Ov., *Her.*, XII, vv. 5-6).

Această aparentă soluționare a conflictului influențează major rezolvarea următorului, în aceeași cheie. Căci, dincolo de noul război psihologic, la fel de autentic, poate și mai sfâșietor, între datoria și iubirea de mamă și dorința de răzbunare, Medea are experiența și capacitatea unei jertfe dureroase, care îi revine mereu în minte: trădarea tatălui și uciderea fratelui. Perfect coerentă cu alegerea anterioară, Medea reinterpretează aceleași valori: personajul lui Euripide se gândește cu luciditate că fiii ei sunt, de fapt, și ai lui Iason, iar dacă ar trăi, ar avea o existență nefericită (vv. 792-796) , în timp ce Medea lui Seneca vede în opțiunea uciderii fiilor o recâștigare a statutului pierdut în conflictul anterior, o recuperare a valorilor și a familiei trădate, paradoxal, prin trădarea noilor valori câștigate ¹³. Astfel, raportul dintre datorie și pasiune este inversat: ura și dorința de răzbunare, afecte nestăpânite, sunt văzute drept o datorie față de părinți, față de lucrurile pierdute și sacrificate, în timp ce datoria și iubirea față de copii se transformă într-un afect periculos care i-ar asigura înfrângerea.

4. Complexul barbarității – Medea și alienarea de societate

Barbarul este omul sălbatic, în opoziție cu omul civilizată, în exclusivitate grec sau roman. Omul civilizată este moderat, rațional, în timp ce barbarul este arbitrar, lipsit de măsură, dar mai ales, crud. Medea este barbară prin excelență, iar acest statut al ei funcționează de-a lungul întregii sale traiectorii. Deși se află în propria țară, unde avea, ca fiică a regelui, un statut privilegiat, Medea deja trăiește complexul barbarității, al inferiorității în raport cu grecii care veniseră să obțină Lâna de aur. Deși argonauții ar fi trebuit să fie considerați străini din perspectiva Medeei, eroina operează aceeași inversare a valorilor, pe care am identificat-o mai sus, ea însăși considerându-se în propria țară o străină, fiind atrasă de faima și cultura grecească și disprețuind bogățiile țării sale (Ov. , *Met.*, VII, vv. 56-60).

---

¹³ *iam iam recepi scepra germanum patrem, / spoliūmque Colchi pecudis auratae tenent; / rediere regna, rapta virginitas redit. Redobândesc azi sceptrul, iar fratele și tata / Se reîntorc cu lâna de aur în Colchida; / Recapăt țara, cîntea, răpîte chiar de tine.*” (Sen., *Med.*, vv. 982-984).

Medea apare aducătoare de nenorociri mai întâi în ochii tovarășilor lui Iason – τόδε γὰρ πέλεν ἀμόφηριστον (Apoll., *Arg.*, IV, 345), apoi în cei ai corintienilor, care, inițial, o consideră inferioară, pe baza prejudecăților de castă și a faptului că Medea se comportă altfel, neîncadrându-se în canon (Aur., *Med.*, vv. 148-159). Această situație culminează cu grava acuzație adusă de Iason, anume că motivul repudierii este cel al originii sale barbare, ignobile, care nu îl poate ajuta să acceadă pe scara socială (vv. 555-561). Medea însăși marchează diferența care o separă de ceilalți, este singură, fără patrie, fără prieteni, repudiată într-o societate străină care o privește cu un amestec de dispreț, uimire și teamă - ἐγὼ δ' ἔρημος ἄπολις οὖσ' ὑβρίζομαι πρὸς ἄνδρὸς ἐκ γῆς βαρβάρου ἐλητισμένη. (Eur., *Med.*, vv. 255-256). De aceea se revoltă și denunță superficialitatea și ipocrizia băștinașilor (vv. 216-264).

Această confruntare dintre două lumi dezvăluie din nou o inversare a rolurilor, grecii, începând cu Iason și culminând cu Creon, autoritatea locală, călcând în picioare orice regulă a civilizației. Iason își trădează jurămintele față de zei, repudiindu-și soția, iar Creon abuzează de puterea sa, exilând o refugiată și călcând regulile ospetiei.

Respinsă de societate, care îi reprimă orice drept, Medea se închide în sine, în lumea sa mitică și tradițională, care îi și furnizează elementele răzbunării.

5. Medea între emancipare feminină și alienarea feminității

Se cunoaște statutul feminin în societatea grecească, în care femeia era exclusă din viața politică a cetății, rolul său fiind exclusiv domestic. Canonul în care trebuia să se încadreze o femeie era dictat de caracteristicile comune: loialitatea față de soț și copii, devotamentul, blândețea, controlul de sine, calități pe care Medea le demonstrase înainte de momentul răzbunării, subordonându-și toate acțiunile, bune sau rele, în slujba interesului soțului său. Fără îndoială, Medea este barbară, însă provine dintr-un mediu patriarhal cel puțin la fel de conservator.¹⁴ Într-o societate în care femeile sunt subordonate puterii masculine, Medea nu se revoltă doar împotriva infidelității și a capriciilor soțului, care o repudiază pe motive materialiste și naționaliste, dar, în egală măsură, împotriva sistemului politic care îi permite lui Iason să-și părăsească soția legitimă, deși îndeplinea criteriile socotite fundamentale: îi fusese fidelă și îi dăruise copii. Medea își vede trădate¹⁵ mai ales drepturile conferite de jurămintele pioase de fidelitate, chiar și dreptul la libera opinie, având în vedere că însuși actul curajos al înfruntării cu Iason este considerat ceva neobișnuit în mentalul

¹⁴ Apoll, *Arg.*, III, *passim* despre puterea regelui Aietes, tatăl Medei, o descriere a lui în IV, vv. 220-225.

¹⁵ Este de remarcat în Eur., *Med.* repetiția verbului προδοῦναι – a trăda (vv. 32, 483, 1332) care îi caracterizează atât pe Iason, cât și pe Medea.

corului.¹⁶ Astfel, Medea distruge toate prejudecățile subordonării totale față de bărbat. Se poate spune că, prin revolta sa, critică neajunsurile societății, devenind un simbol al luptei pentru emanciparea feminină, care revendică o justiție socială, însă, în același timp, reprezintă un simbol al alienării feminine, confruntarea putând fi interpretată ca un război sexist, în care valorile se inversează, Medea luând, prin luciditatea, determinarea și curajul său, rolul masculin și eroic, în timp ce Iason, caracterizat prin lașitate și pasivitate, subordonat femeilor din viața sa, se substituie principiului feminin.

Chiar și înzestrată cu atribute eroice și masculine, Medea rămânea, totuși, om și femeie, prin două atribute esențiale: dragostea și gelozia față de Iason, dar mai ales, prin copiii săi. Personajul parcurge o traiectorie ascendentă, trecând de la stadiul inocenței sfoase, vrăjtită de Eros, la manifestarea pleneră a rolului feminin în poziția soției și a mamei. Din momentul depășirii statutului feminin, ea capătă un traseu descendent, ajungând să își nege propria condiție prin anularea atributelor feminității și, în același timp, ale umanității: dragostea pentru Iason se transformă în ură și răzbunare, iar actul terminus al uciderii copiilor reprezintă dezicerea totală de o feminitate, dar și de o umanitate forțată de limite.

6. Medea de la uman la inuman și apoi la supranatural. Concluzii

Dincolo de latura gigantescă a unei personalități malefice, *Dämonische Grösse* – Wilamowitz - Medea este om prin sentimente, prin creuzetul în care se amestecă dragostea, ura, orgoliul și suferința și, mai ales, în mod contradictoriu, prin acea descătușare de limitele umane pe care o operează de fiecare dată. Eroina este conștientă că nu se va putea niciodată bucura de o manifestare pleneră a umanității sale, pe care tinde să-și-o construiască, comițând crime și atrocități în numele unei fericiri pe care speră să o dobândească alături de Iason, pentru care sacrifică existența sa netulburată din Colchida, cinstea, onoarea, valorile morale. Însă chiar prin aceste sacrificii auto-impuse, Medea pierde treptat din umanitatea sa, intrând în inuman. În momentul în care ultima parte a universului pe care avea senzația ca și-l construise se prăbușește, prin gestul ultim de a-și ucide copiii, Medea se desparte total de orice parte umană care mai rămăsese în ea prin sublimarea suferinței, dezlegată de orice lanțuri și contradicții care îi mărgineau existența umană, eliberată de dragoste, prin actul trădării lui Iason, eliberată de ură, prin actul uciderii copiilor. Intră în supranatural, trecând prin toate contradicțiile ideii de umanitate. De aici și gestul ultim, acest *deus ex machina*, transfigurarea și înălțarea la cer în carul Soarelui sau statutul de soție a lui Ahile în Câmpiile Elizee.

---

¹⁶ εἰ δὲ σὸς πόσις καινὰ λέχῃ σεβίξει, / κείνοι τόδε μὴ χάρασσον. „Dacă bărbatul îți cade-n mreaja culcușului nou, / Nu-l potopi cu mânia!” (Eur., *Med.*, vv. 155-156)

1. Medea între UMAN și SUPRANATURAL

<p><i>Quaeque feros populi doctis medicatibus ignes, / Non valeo flammis effugere ipsa meas.</i></p> <p>„Cu minunatul meu leac depărtați ucigașele flecari, / Nu pot să sting însă-n piept mistuitorul meu foc”.</p> <p>(Ov., Her., XII, vv. 165-166).</p>	<p><i>Medea superest, hic mare et terras vides / ferrumque et ignes et deos et fulmina.</i></p> <p>„Mi-a mai rămas Medea: străvezi în ea pământul, / Și marea, fierul, focul, și fulgerul, și zeii!”</p> <p>(Sen., Med., vv. 166-167)</p>
--	---

2. Medea între DETERMINISM și LIBERUL ARBITRU

<p>Μηδείης περίπτωτος ἔρως καὶ ἔργ’ ἐτέτυκτο.</p> <p>„Crud Eros, cel care-n cugetul Medeii sădit-ai hâda răătăcire..”</p> <p>(Apoll., Arg., IV, 213)</p>	<p><i>Fortuna semper omnis infra me stetit.</i></p> <p>„Întotdeauna am fost stăpâna soartei mele.”</p> <p>(Sen., Med., v. 520)</p>
--	--

3. Medea între DATORIE și PASIUNE

<p>Καὶ μανθάνω μὲν οἷα δρᾶν μεέλλω κακὰ θυμὸς δὲ κρείσσον τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.</p> <p>„Presimt ce mârșăvie-s gata să cutez, / Dar gândul meu e covârșit de patimă.”</p> <p>(Eur., Med., vv. 1078-1079)</p>	<p><i>Video meliora proboque, deteriora sequor.</i></p> <p>„Văd pe cele bune și le aprob, dar urmez pe cele rele.”</p> <p>(Ov., Met., VII, vv. 20-21)</p>
---	---

4. COMPLEXUL BARBARITĂȚII

<p>ἀνδανουσα μὲν φυγῆι πολιτῶν ὧν ἀφίκετο.</p> <p>„Mereu a vrut să placă băștinașilor acestei gii, / În care a poposit fugind.”</p> <p>(Eur., Med., vv. 11-12)</p>	<p>ἐγὼ δ’ ἔρημος ἀπολις οὐσ’ ὑβρίζομαι πρὸς ἀνδρὸς ἐκ γῆς βαρβάρου ἑλητισμένη.</p> <p>„In schimb, eu, singură, străină, neîncetat jignită de bărbatul meu, care m-a smuls din țara-mi depărtată...”</p> <p>(Eur., Med., vv. 255-256)</p>
--	--

5. EMANCIPARE feminină și ALIENAREA feminității

<p>Ὡς τρις ἂν παρ’ ἀσπίδα / στήναι θέλοισ’ ἂν μᾶλλον ἢ τεκεῖν ἅπας.</p> <p>„Decât să nasc o dată doar, / M-aș duce de</p>	<p>πάντων δ’ ὅσ’ ἐστ’ ἐμψυχα καὶ γνώμην ἔχει γυνᾶκές ἐσμεν ἀθλιωτάτον φυτόν.</p> <p>”Din tot ce-i înzestrat</p>
---	---

<i>trei ori să lupt cu scutu-n mâini.”</i> (Eur., <i>Med.</i> , vv. 250-251)	<i>Cu duh și cu gândire pe acest pământ,</i> <i>Femeile sunt neamul cel mai oropsit.”</i> (Eur., <i>Med.</i> , vv. 230-231)
---	--

6. UMAN – INUMAN – SUPRANATURAL

<i>Redde torum, pro quo tot res insana reliqui!</i> „Dragostea ta dă-mi-o iar, pentru ea lăsa-i tot, ca nebuna!” (Ov., <i>Her.</i> , v. 194)	Φεῦ φῆν, μυστὰ καὶ παιδολέτορ. „Vai, pruncucigașă, vai, suflet mânjit!” (Eur., <i>Med.</i> , v. 1393)	Ego inter auras aliti curru vehar. „Iar eu brăzda-voi norii pe caru-naripat!” (Sen., <i>Med.</i> , v. 1025)
---	---	---

BIBLIOGRAFIE

Apollonios de Rhodes, *Argonautiques*, texte établi et commenté par Francis Vian, Les Belles Lettres, Paris, 1981.

Apollonios din Rhodos, *Peripețiile corăbiei Argo*, trad. Ion Acsan, Editura Minerva, București, 1992.

N. I. Barbu, *Valori umane în literatura greacă*, Editura pentru literatura universală, București, 1967.

Euripide, *Medea. Ippolito*, traduzione di Raffaele Cantarella, Oscar Mondadori, Milano, 2007.

Euripides, *Alcesta; Medea; Bachantele; Ciclopul*; trad. Al. Pop, Editura pentru literatură, București, 1965.

W. de Medeiros, *A Donzela no carro do Sol*, în *Medeia no dramo antigo e moderno*, Centro de Estudos Clássicos Humanísticos da Faculdade de Letras da Universidade de Coimbra, Coimbra, 1991.

Ovidio, *Lettere di Eroine*, a cura di Gianpiero Rosati, BUR, Milano, 2005.

Ovidiu, *Arta iubirii*, trad. Maria-Valeria Petrescu, Editura Minerva, București, 1977.

Ovidius, *Metamorfoze*, trad. David Popescu, Editura Științifică, Cluj, 1972.

G. Paduano, *La formazione del mondo ideologico e poetico di Euripide*, Nistri-Lischi editori, Pisa, 1968.

Seneca, *Medea*, trad. Ion Acsan, Editura Univers, București, 1973.

Sénèque, *Tragédies*, texte établi et traduit par Léon Herrmann, Les Belles Lettres, Paris, 1924.

C. O. Tabarcea, ... *Αμιλλαν γὰρ σὺ προύθηκας λογῶν. Funcțiile cuvântului în tragedia Medeia*, în *In memoriam I. Fischer*, Editura Humanitas, București, 2004.